

N:o 60.

Af Herr J. Andersson från Östergötlands län: Angående medgifvande af skatteköpsrätt till sådana kronohemman som blifvit från kungsgård eller annan Kronans egendom lagligen afskilde.

Genom Kongl. Kungörelsen den 15 December 1848 har försäljning af kronohemman till skatte blifvit tillåten åt den, som derå innehar lagligen befästad besittningsrätt eller pröfvas vara dertill berättigad utan föregången värdering eller annan omgång än erläggande af den efter grundröntans kronovärde bestämda köpeskillning. För befordrande af skatteköp utaf kronans under åborätt upplåtna hemman och lägenheter, är genom Kongl. Cirkulärbrevet den 19 Augusti 1870 förordnadt, att förteckning öfver dylika hemman och lägenheter skola hvart annat år upprättas, dels för att från predikstolarne i de socknars kyrkor, der hemmanen eller lägenheterna äro belägna, uppläsa och dels för att vid tingsställena anslås. Häraf kan ej gerna dragas annan slutsats än den, att det skulle stå hvar och en kronohemmans åbo med lagligen befästad besittningsrätt öppet att till skatte få lösa sitt sålunda åboende hemman, så vida han i öfrigt pröfvades dertill berättigad, likasom att sådana skatteköp borde, såsom förmånliga så väl för staten som för den enskilde, underlätas och befrämjas. Att så emellertid för närvarande icke utan undantag är förhållandet, tillåter jag mig att med ett enda exempel angifva.

Sedan åtskillige kronohemmans åboar inom Brunneby socken och Bobergs härad af Östergötlands län ingått till vederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande med ansökan att få till skatte lösa sina med stadgad åborätt iboende hemman, utlät sig Kongl. Maj:ts Befallningshafvande genom särskilda resolutioner den 30 Juli 1873, "att då till kungsgården lydande hemman icke finge,
emot

emot stadgandena i § 77 af 1809 års Regeringsform, jemförd med Riksdagsbesluten den 2 Maj 1810 § 13 och den 12 November samma år § 8, till skatte försäljas samt ifrågavarande hemman voro belägna inom rågången af f. d. kungsgården, nu indragna öfverstelöjtnantsbostället Kungs Norrby, från egorna till hvilken kungsgård hemman jemväl egde rätt till skogsutsyning, funne Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansökningarne ej kunna bifallas.“

På häröfver af åboarne anförda besvär hos Kongl. Kammarkollegium, afgaf denna myndighet den 20 November 1873 i hufvudsak följande utslag: “att, som Kongl. Maj:t dels genom nådigt Bref den 8 November 1771 förordnat, att ifrågavarande hemman borde af krono natur förblifva, dels ock meddelst nådigt Bref den 23 Augusti 1792 ogillat åboarnes hos Kongl. Maj:t fullföljda anspråk att få hemmanen till skatte lösa, funne Kollegium, vid sådant förhållande och på de i öfverklagade resolutionerna anförde grunder icke skäl att i samma resolutioner göra ändring.“ Efter häröfver fullföljda besvär, fann Kongl. Maj:t ej skäl att i detta Kongl. Kammarkollegii beslut göra ändring.

Häraf visar sig att det finnes fall då kronohemmans åboar ega fullkomlig besittningsrätt till sina innehafvande kronohemman, men ändå icke få tillgodonjuta den med 1848 års Kongl. Kungörelse afsedda lösningsrätt, ett förhållande, som jag för min del anser böra närmare undersökas, för att, hvad på Riksdagen ankommer, vinna nödig rättelse, helst som det sannolikt inom landet finnes fall, der liknande förhållande med här ofvan anförda, eger rum. Jag ogillar ingalunda vederbörandes här vid lag iakttagna försigtighet att, på grund af bestämmelsen i Regeringsformens 77 §, *icke utan Riksdagens samtycke* medgifva försäljning af ifrågavarande kronohemman, men det torde dock kunna åtminstone ifrågasättas, huruvida numera, sedan hemmanen ej blott blifvit befriade från alla till f. d. kungsgården Kungs-Norrby fordom åliggande tjänstbarheter och onera, utan äfven äro från samma f. d. kungsgård fullkomligt afsöndrade samt i allo likställda med vanliga kronohemman, den åberopade grundlagsparagrafen kan vara på berörda hemman fullt tillämplig. Vid sådant förhållande och då af motiven till de af Kongl. Kammarkollegium åberopade Kongl. Brefven af den 8 November 1771 och den 23 Augusti 1792 tydligt visar sig, att afsigten med dessa brefs då gjorda bestämmelser varit att åt dåvarande kungsgården bevara de förmåner, densamma af hemmanen då egde, men mera nämnde f. d. kungsgård numera, sedan hemmanen äro af densamma helt och hållet oberoende, hvarken kan draga nytta eller skada af antingen den ifrågasatta försäljningen till skatte beviljas eller förhindras, så vill det synas som Kammarkollegii åberopade skäl i förevarande fall egde ännu mindre giltighet.

Då Kongl. Maj:t emellertid, på sätt förut är antydt, gillat sina underordnade myndigheters förfarande i detta fall och sålunda icke utan Riksdagens

samtycke ansett sig böra tillåta försäljning till skatte af sådana kronohemman, som, ehuru i öfrigt likställda med vanliga sådana, tillförne varit tjenstskyldige till eller legat inom kungsgårds rågång, så tager jag mig friheten föreslå,

att Riksdagen förklarar sig medgifva, att äfven sådana kronohemman, som förut varit någon kungsgård eller annan Kronans egendom underlydande, men blifvit i laglig ordning derifrån skilda, må kunna försäljas till skatte under samma vilkor, som uti 1848 års Kongl. Kungörelse, rörande ämnet, äro för vanliga kronohemman bestämda.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1875.

J. Andersson,
från Östergötland.

N:o 61.

Af Herr J. Andersson från Östergötlands län: Angående bestämmande vid skeende ombyten af viss till- och afträdestid för lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor.

Bland de flera brister, som en längre tids erfarenhet visat vidlåda vår folkskolestadga, är äfven den, att ingen tid finnes bestämd för lärares och lärarinnors tillträde till tjensten, hvarigenom mångfaldig oreda och olägenhet kan förorsakas. Det händer nemligen ofta, att en lärare eller lärarinna söker och vinner transport vid läteterminens början eller midt under terminen, flyttar